

LIITE 7

laaja kohderaportti

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion keskustan ja lähiympäristön modernin rakennusperinnön inventointi

KUUPIO

VAHTIVUORI

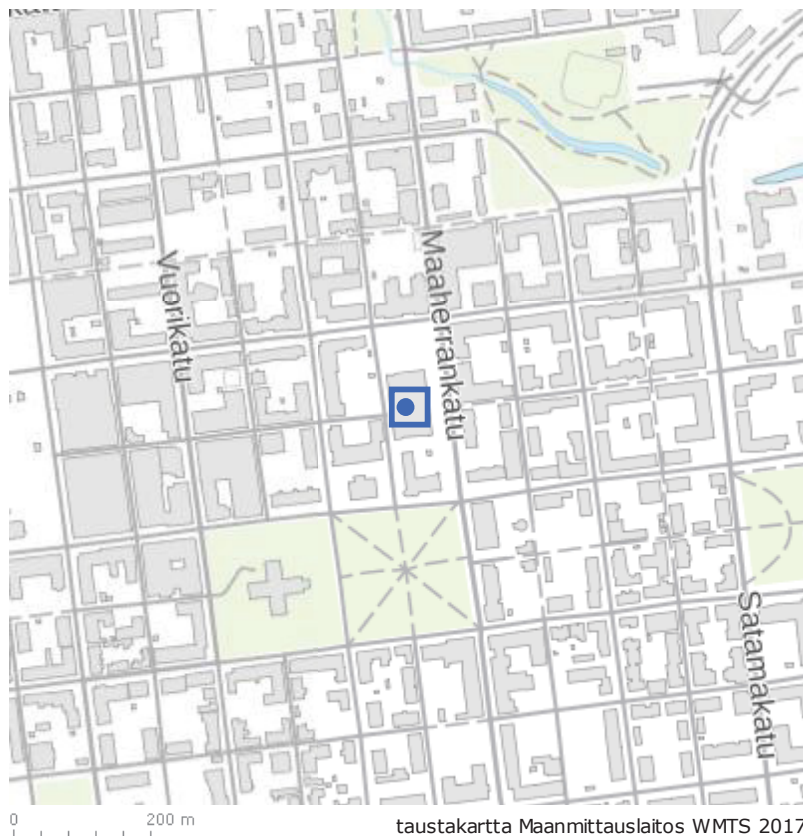
KUOPION KAUPUNGINKIRJASTO - POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKIRJASTO

Kirjastorakennuksen eteläpäätyä ja itäsiivu Maaherrankadulta kuvattuna. (Aada Mustonen 13.5.2015)

Kirjastorakennus Museokadulta kuvattuna. (Aada Mustonen 13.5.2015)

id: 200084
kunta: Kuopio
kylä: Vahtivuori
kiinteistötunnus: 297-2-14-4
sijainti: Maaherrankatu 12
tyyppi: kulttuuri

ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1967
luokitus: *3/3
arvotus: maakunnallisesti arvokas
inventoija: Aada Mustonen
inventointipvm: 05.05.2015

kuvaus:

Kuopion kaupunginkirjasto - Pohjois-Savon maakuntakirjasto sijaitsee Kuopion keskustan itäosassa Maaherrankadun ja Museokadun välissä. Suorakulmion muotoisen kirjastorakennuksen pääjulkisivu sijoittuu Maaherrankadun puolelle. Rakennuksen läpi kulkee sisäkäytävä Museokadun puoleiselle sisäänkäynnille. Ympäristössä on myös muita merkittäviä julkisia rakennuksia kuten Kuopion museo, terveyskeskus, Työnkulma sekä Postitalo.

Kirjastorakennus muodostaa Maaherrankadun varrelle vaikuttavasti kohoavan tumman massan, mitä korostaa rakennuksen edessä graniittimuuri jonka päällä on pihatasanteet. Pääoville vievät portaat halkaisevat muurin sen keskiosasta. Itäisivun toinen kerros ulkonee ensimmäisen kerroksen päälle pilareiden varaan muodostaen alleen arkadin. Ensimmäisen kerroksen ikkunoista suurin osa on suuria näyteikkunoita ja seinät graniittia. Ylempi kerros on verhottu puhtaaksimuuratulla tummanruskealla tiellä ja julkisivua rytmittää kapeiden pystyikkunoiden muodostama rivistö. Rakennuksen pohjoisosassa tasakaton päälle nousee vaalea ja laakea pyöreänmallinen kattolyhty. Lisäksi kirjastotiloja valaisevat kattoikkunarivistöt. Museokadun puoleisella matalammalla länsisivulla on yhtenäiset pitkät ikkunanauhat.

Rakennuksen valoisat sisätilat luovat kontrastin tummalle ulkokuorelle. Kohokohtana toimii ikkunoilla reunustettu laakea pyöreä kattolyhty jonka alla sen muotoa toistaa syvennys, Alvar Aallon kirjastoarkkitehtuurista tuttu elementti. Puiset yksityiskohdat luovat rakennuksen sisukseen lämpöä. Ala-aulan vieressä sijaitsevan luentosalin seinät on verhoiltu kokonaan puulla.

historia:

Kuopion kansankirjasto aloitti toimintansa vuoden 1872 maaliskuussa "Ranettin kirkoksi" kutsutussa kunnallishuoneessa, joka sijaitsi seurakuntatalon paikalla. Kirjaston perustamisen taustalla oli apteekkari Kristian August Åkermanin Kuopion kaupungin kappalaiselle tekemä lahjoitus, joka oli tarkoitettu yhteisen hyvän edistämiseen.

Kirjoja ja sanomalehtiä sai lukea lukusalissa maksutta, lainauksista tuli maksaa "vähäinen hyyriraha". Kirjaston 238:n kirjan kokoelma tyhjeni suuren suosion vuoksi hyllyistä lähes kokonaan, mutta pian alkunostus laantui. Hoitajien puutteessa kirjasto jouduttiin myös välillä sulkemaan pitkiäkin ajoiksi, eikä varojen puutteen vuoksi pystytty myöskään hankkimaan uusia kirjoja.

Vuonna 1875 yksityisillä varoilla perustettu kansankirjasto pääsi julkisten varojen piiriin, kun kaupunki alkoi vastata sen hoidosta ja ylläpidosta viinanpolttorahoista saaduilla osuuksilla. Hallinnollisesti kirjasto liitettiin kansakoulun johtokunnan alaisuuteen ja se siirrettiin tyttökansankoululle eli nykyiselle Pumpptorille. Kirjastonhoitajaksi valittiin kansakoulunopettaja August Kuokkanen. Kirjaston kokoelmia pystyttiin jälleen kartuttamaan ja sen käyttö lisääntyi. Lisäksi aloitettiin lukusalitoiminta.

Vuonna 1890 kirjasto siirrettiin kaupungintalolle lakkautetun ravintolan tiloihin. Vuonna 1898 kirjasto muutti kirkon viereen nykyisen Konttisen liiketalon paikalla olleeseen Aaro Halosen taloon silloisen Etelä-Vuorikadun eli nykyisen Minna Canthin kadun varrelle. A. F. Andersinin talossa osoitteessa Vuorikatu 27 kirjasto toimi vuodesta 1904 aina vuoteen 1907, jolloin valmistui Snellmaninpuiston reunalle uusi J. W. Strömbergin suunnittelema museo- ja kirjastotalo.

Vuonna 1917 kaupunginkirjasto yhdistettiin kansalaisopistoon ja siitä alettiin käyttää nimitystä Kuopion kansalaisopiston kirjasto. Kahden laitoksen yhteistoiminta ei kuitenkaan ollut kitkatonta, ja kirjastojen valtionavustusten aloittaminen vuonna 1922 oli hankala määrittää kahden laitoksen yhteistaloudelle. Laitokset erotettiin vuonna 1928, kun säädetyt kansankirjastolaki ja työväenopistolaki edellyttivät niiden itsenäisyyttä. Laitokset jatkoivat kuitenkin toimintaansa saman katon alla yhdessä museon kanssa ja tilat alkoivat käydä ahtaiksi. Kirjasto alkoi suunnitella sekä uuden kirjastotalon rakentamista että sivukirjastojen avaamista. Sota kuitenkin viivästytti suunnitelmia.

Nykyisen kirjastorakennuksen suunnittelusta järjestettiin viimein suunnittelukilpailu vuonna 1962. Kilpailun voitti seuraavana vuonna arkkitehti Matti Hakala ja kirjastorakennus valmistui vuonna 1967. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisasussa. Nykyään Kuopion kaupunginkirjasto - Pohjois-Savon maakuntakirjasto on yksi Suomen suurimmista yleisistä kirjastoista.

arviointi:

Kuopion kaupunginkirjasto - Pohjois-Savon maakuntakirjasto on luokiteltu Kuopion seudun maakuntakaavassa kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta merkittäväksi kohteeksi (ma 11.1326). Kohde on niin toimintansa kuin arkkitehtuurinsa puolesta maakunnallisesti merkittävää rakennusperintöä ja sivistyshistoriallisesti arvokas. Arkkitehtuurikilpailun tuloksena syntynyt kohde on rakennushistoriallisesti merkittävä yhtenä kaupungin edustavimmista 1960-luvun julkisista rakennuksista ja säilynyt hyvin alkuperäisasussa. Leimallista sille ovat tumman julkisivun, sisäkäytävän ja puuverhotun luentosalin sekä valoisan ja avaran kirjastohallin muodostamat kontrastit. Rakennuksen sijoittaminen ruutukaavaa rikkovasti korostaa sen kaupunkikuvallista asemaa. Rännikatuverkosto on tässä kohtaa katkennut, vaikka se periaatteessa jatkuu sisäkäytävänä läpi rakennuksen. Kohde on kaupunkikuvallisesti merkittävä erityisesti osana Maaherrankadun vartta ja keskustan itäosan julkisten rakennusten keskittymää.

lähteet:

Antikainen, Anu. "Mokomaa siirappijuomaa!". Ajanvietekirjallisuuden asema ja hankinta yleisissä kirjastoissa vuosina 1918-1938, esimerkkinä Kuopion kaupunginkirjasto. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Informaatiotutkimuksen laitos. Tampere 2008. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79254/gradu02645.pdf?sequence=1> (viitattu 9.11.2015)

Kuopion kaupunginarkisto, rakennusluvut.

Kuopion seudun kulttuuriympäristö seutukunnan vahvuudeksi. Kulttuuriympäristöselvitys Kuopion maakuntakaavaa varten. Pohjois-Savon liitto 2006.

Poimintoja 140-vuotiaan Kuopion kaupunginkirjaston alkutaipaleelta. Kuopion kaupunginkirjaston www.sivut. <http://kirjasto.kuopio.fi/default.aspx?id=103404> (viitattu 9.11.2015)

Rieki, Helena. Kuopion kaupungin rakennushistoria. Kaupungin rakentamisvaiheita vuodesta 1875. Kuopio 2005.

KIRJASTORAKENNUS

Kirjaston itäistä pääjulkisivua Maaherrankadun puolella. (Aada Mustonen 13.5.2015)

Kirjastorakennuksen länsisivu Kirjastokadulta käsin kuvattuna. Oikealla Postitalo. (Aada Mustonen 13.5.2015)

id: 300170
rakennustunnus: 124
rakennustyyppi: kulttuuritoiminnan rakennukset
alkup. käyttö: 322 kirjastot ja arkistot
nyk. käyttö: 322 kirjastot ja arkistot
ajoitus: 1967
suunnittelija: Matti Hakala
kerrosluku: (1)+2
perustus: betoni
runko: betoni

vuoraus:	Seinissä puhtaaksimuurattu tummanruskea tiili, ensimmäisessä kerroksessa sahattu graniitti ja tukimuurin päällysteenä graniittilaatat, lieriössä valkoinen rappaus. Länsisivulla ikkunoiden väleissä tammipaneelia.
ulkoväri:	tummanruskea, valkoiset yksityiskohdat
kattomuoto:	tasakatto
kate:	huopa

historia:

Rakennus on julkisivuiltaan säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussa. Vuonna 1999 itäpuolelle tehtiin uusi autokatos ja halkaistiin muuriin kellarikerroksen lukusaliin vievä sisäänkäynti sekä kunnostettiin ikkunarivistö. Länsisivulla kunnostettiin toisen kerroksen ikkunat ja rakennettiin rakennuksen ja sen edessä olevan tiliaidan väliin uusi väylä liikunta- ja toimintaesteisille. Pohjoispäädyn entisen autotallin kohdalle tehtiin kaksi suurta ikkunaa. Samana vuonna uusittiin sisätilat kaupunginarkkitehti Eero Koiviston suunnitelmin. Alkuperäinen sisätila huonekaluineen oli sisustusarkkitehti Lars Gestraniuksen käsialaa. Väreinä kirjahallissa oli alun perin siniharmaa ja punaruskea sekä kahvilassa vahva oranssi. Kalusteet olivat ajalle tyypillisiä keinonahkaverhoiltuja putkikalusteita.

lähteet:

Kuopion kaupunginarkisto, rakennusluvut.

Riekki, Helena. Kuopion kaupungin rakennushistoria. Kaupungin rakentamisvaiheita vuodesta 1875. Kuopion historia 6. Kuopio 2005. s. 214-215.

Keski-Suomen museon Kioski-sovellus www.kulttuuriymparisto.fi -sovellusvuokrauspalvelu

LIITE 8

laaja kohderaportti

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

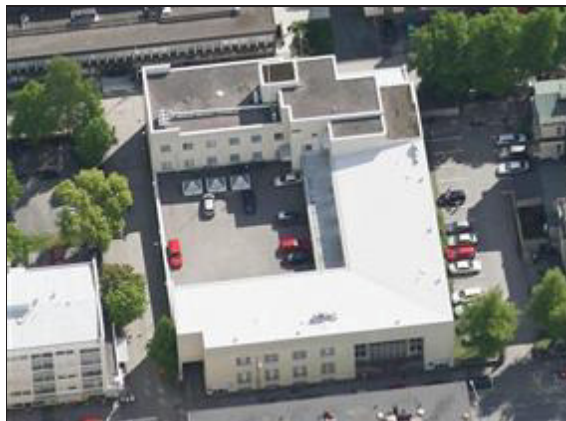
KUIPIO

VAHTIVUORI

POSTITALO

Postitalo Kuninkaankadun varrella. (Aada Mustonen 10.2.2016)

Rakennus ilmakuvassa vuonna 2012. (Blom Kartta Oy 7.6.2012)

id: 200561
kunta: Kuopio
kylä: Vahtivuori
kiinteistötunnus: 297-2-24-1
sijainti: Kuninkaankatu 19
tyyppi: liikenne
ajoitus: 1918-1944
ajoitussele: 1936-1937

luokitus: *3/3
arvotus: maakunnallisesti arvokas
inventoija: Aada Mustonen
inventointipvm: 20.11.2017

kuvaus:

Kuopion Postitalo sijaitsee Kuninkaankadun sekä rännikatuina toimivien Kirjastokadun ja Museokadun rajaamalla tontilla. Yleisilmeeltään kuutiomaisen funktionalistisen rakennuksen leimallisin piirre on jyrkään rakennusrunkoon upotettu sisäänkäynti, jossa postisalia valaisevat ikkunaruudut kahden kerroksen korkeudelta. Portaat nousevat molemmille puolille syvennystä sijoitetuille pääoville. Rakennuksen rapatut julkisivut on maalattu kellertäviksi. Länsiosassa on piilotettu peltikatteinen pulpettikatto ja itäosassa huopakattettu tasakatto. Kolmella sivulla kiertävän rakennusmassan keskellä kellarikerroksen päällä on avoin lastauspiha, jonne on kulku Kuninkaankadun puolelta rakennuksen läpi nousevalta rampilta.

historia:

Vuosina 1936-1937 valmistuneen posti- ja lennätintalon on suunnitellut arkkitehti Otto Flodin Yleisten rakennusten ylihallituksessa. Syvennykseen sijoitettu kahden kerroksen korkuinen ruutuikkuna valaisi alun perin postisalia jonka takana oli lajittelutila. Lennätinlaitos sijaitsi Kuninkaankadun puolella alemmassa kerroksessa ja postitarkastajan virasto sen yläpuolella. Lisäksi toisessa kerroksessa toimivat maanviljelysinsinööri ja rakennuspiirikonttori. Posti toimi rakennuksessa ilmeisesti 1990-luvun alkupuolelle. Rakennusta on korotettu Museokadun puolelta vuonna 1988 Osmo Sillmanin arkkitehtitoimiston laatimin suunnitelmin. Nykyiseltä väritykseltään kellertävä rakennus on ollut alun perin tyylinmukaisesti valkoinen.

suojelutilanne:

Yleiskaava: SR-2 (Säilytettävä rakennus tai alue)
Maakuntakaava: ma 1 11.345 (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä kohde)
Postitalon sisätilat luokiteltu arvokkaiksi Museoviraston kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden sisätilojen luettelointiin liittyvässä lausunnossa 22.8.2005.

arviointi:

Kuopion Postitalo on kaupungin näyttävimpiä funktionalistisia rakennuksia. Maakunnallisesti merkittävä kohde on historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas. Rakennuksen alkuperäinen valkoinen väritys on muutettu kellertäväksi ja Museokadun puoleista takasivua on korotettu, mutta pääjulkisivun ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin. Sisätiloja ei ole tässä yhteydessä inventoitu, mutta postisali on luokiteltu arvokkaaksi ja tulee säilyttää.

lähteet:

Riekki, Helena. Kuopion kaupungin rakennushistoria. Kaupungin rakentamismvaiheita vuodesta 1875. Kuopion historia 6. Kuopio 2005. s. 103

Kuopion kulttuuriympäristö - Strategia ja hoito-ohjeet. Kuopion kaupunki. Kuopio 2008. s. 23-27

Ruotsalainen, Kimmo. Kuopio. Kulttuurihistorialliset rakennuskohteet. Inventointi 30.6.1990. YK / 1991:1. Kaavoitusosasto / yleiskaavatoimisto. Kohde 46: Postitalo.

Kuopion seudun kulttuuriympäristö seutukunnan vahvuudeksi. Kulttuuriympäristöselvitys Kuopion seudun maakuntakaavaa varten. Pohjois-Savon liitto 2006. Kohde 6.6.6 Postitalo. s. 33